

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 554/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Blyšťan, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Poprad sp. zn. 12 Er 270/2011 z 19. júna 2012, postupom a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 CoE 27/2013 z 28. februára 2013 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 ECdo 82/2014 z 29. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a uznesením Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 Er 270/2011 z 19. júna 2012, postupom a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoE 27/2013 z 28. februára 2013 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 ECdo 82/2014 z 29. apríla 2015.

Zo sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Na základe poisťnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľkou a fyzickou osobou – povinnou 24. októbra 2008 sa táto zaviazala platiť dohodnuté poistné. Keďže povinná v rozpore s poisťnou zmluvou dohodnuté poistné za riadne sťažovateľkou poskytnutú službu nezaplatila, sťažovateľka sa „*v súlade s individuálne uzavretou rozhodcovskou doložkou, ktorú povinný mal možnosť ovplyvniť*“ obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom zaviazal povinnú na zaplatenie dlžného poistného s príslušenstvom. Povinná

dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, preto sťažovateľka na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie, ktorý následne požiadal okresný súd o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd uzavretú rozhodcovskú doložku „*považoval v celosti za neprijateľnú podmienku a teda neplatnú*“, preto označeným uznesením žiadosť súdneho exekútora zamietol z dôvodu, že „*zistil rozpor exekučného titulu so zákonom, v dôsledku čoho tento nie je vykonateľný*“. Po podaní odvolania sťažovateľkou krajský súd označeným uznesením rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Dovolanie sťažovateľky najvyšší súd označeným uznesením odmietol, pretože „*v danom prípade dovolanie podľa § 237 a 239 O. s. p. prípustné nie je*“.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že okresný súd, krajský súd aj najvyšší súd konali vo veci bez toho, aby jej umožnili realizáciu procesných práv garantovaných ústavou a dohovorom. Žiaden z týchto súdov „*nevykonali vo veci pojednávanie, a teda ani jeden z dôkazov nebol vykonaný zákonne a v priamom rozpore so záväznou judikatúrou ESD, ani jeden zo súdov v priebehu konania neinformoval oprávneného o tom, že mieni niektorú podmienku v zmluve posudzovať ako neprijateľnú a nevyzval ho, aby sa ku tejto skutočnosti riadne vyjadril. Súdny svoje rozhodnutia riadne nezdôvodnili*“. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd pri preskúmaní exekučného titulu prekročil svoju právomoc, keď rozhodcovský rozsudok preskúmal z hľadísk, na ktoré ho zákon neoprávňuje, „*nanovo konštruoval skutkový stav*“, pričom „*dospel k úplne opačným právnym záverom ako rozhodcovský súd*“. Krajský súd „*nevykonali dokazovanie, a teda aj svojim nekonaním len potvrdil porušenia práv sťažovateľa, ku ktorým v konaní už došlo na prvom stupni*“. Najvyšší súd „*sa argumentáciou sťažovateľa nezaoberal a de facto aj de iure ani jeden zo súdov vo veci nevykonali žiadne dokazovanie, čo činí všetky rozhodnutia v tejto veci arbitrárnymi a nepreskúmateľnými napriek tomu, že ide o rozhodnutia v exekučnom konaní*“.

Sťažovateľka v závere sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že uvedený postup a rozhodnutia všeobecných súdov sú v rozpore nielen s relevantnými právnymi normami vnútroštátneho právneho poriadku, ale aj judikatúrou ústavného súdu

(II. ÚS 95/2010, II. ÚS 499/2012) a Súdneho dvora Európskej únie (C-478/99, C-40/08, C-472/11, C-342/13), ktorého výklad smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica č. 93/13/EHS“) „je záväzný pre všetkých sudcov členských štátov“, pričom ich zaväzuje „zohľadniť to, či doložka znemožňuje po jednoinštančnom rozhodnutí rozhodcovského súdu podať proti tomuto rozsudku žalobu alebo iný opravný prostriedok na všeobecný súd“.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že označeným postupom a uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, aby označené uznesenia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 12 Er 270/2011 z 19. júna 2012, postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 7 CoE 27/2013 z 28. februára 2013 a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 ECdo 82/2014 z 29. apríla 2015.

K námietke porušenia označených práv sťažovateľky napadnutým postupom a uznesením okresného súdu

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach,

a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie postupu a rozhodnutia okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský (druhostupňový) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmavať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné).

K námietke porušenia označených práv sťažovateľky napadnutým postupom a uznesením krajského súdu

Vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti uvedenému postupu a uzneseniu krajského súdu vychádzal ústavný súd v zmysle rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) z právoplatnosti sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné, a preto dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde považoval v tomto prípade za zachovanú.

Ústavný súd konštatuje, že už vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. sp. zn. I. ÚS 359/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. II. ÚS 160/2013 z 28. februára 2013, sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra 2013, III. ÚS 455/2013 z 26. septembra 2013, sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 22. januára 2014, sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014, sp. zn. II. ÚS 389/2014 z 23. júla 2014, sp. zn. II. ÚS 816/2014 z 26. novembra 2014, sp. zn. III. ÚS 702/2014 a iných) podrobne analyzoval dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľky, ktorými napádala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

uzneseniami odvolacích súdov, ktorými boli potvrdené uznesenia prvostupňových súdov o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (resp. uznesenia prvostupňových súdov o zastavení exekúcie), pretože rozhodcovský rozsudok, na podklade ktorého mala byť exekúcia vedená, nebol spôsobilým exekučným titulom z dôvodu, že rozhodcovskú doložku si povinná individuálne nevyjedнала, preto v okolnostiach posudzovaného prípadu nepovažoval za účelné tieto duplicitne citovať a v podrobnostiach na ne odkazuje.

V danom prípade krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver...

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej účastníci dňa 24. 10. 2008 uzatvorili poisťnú zmluvu, pričom jej súčasťou tvorili všeobecné poisťné podmienky. Právna úprava poisťných zmlúv je v Občianskom zákonníku obsiahnutá v ôsmej časti...

Podľa dohodnutej rozhodcovskej doložky (časť XV. Všeobecných poisťných podmienok) sa všetky spory zo zmluvy mali riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Takáto zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo Všeobecných poisťných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie...

Občiansky zákonník účinný od 1. 1. 2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r) považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní... Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 vždy spája sankciu neplatnosti...

Nedôvodným je i poukaz na potrebu nariadenia pojednávania v prejednávanej veci. Ustanovenie § 115 ods. 1 O. s. p. ukladá súdu povinnosť nariadiť pojednávanie iba na prejednanie veci samej, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Uznesenie o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora nie je rozhodnutím vo veci samej...

Ohľadne tvrdení o nemožnosti skúmania platnosti rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní a o prekážke právoplatne rozsúdenej veci vytvorenej exekučným titulom odvolací súd poukazuje na zásadné stanovisko vyslovené Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24. 2. 2011 č. k. IV. ÚS 55/11-19. V odôvodnení tohto rozhodnutia poukázal na to, že ak Exekučný poriadok v ustanovení § 44 ods. 2 pojednával o skúmaní súladu exekučného titulu so zákonom ako takým (t. j. či už zákonom hmotnoprávneho charakteru alebo zákonom procesnoprávneho charakteru), exekučný súd mohol exekučný titul preskúmať aj z hľadiska príslušných hmotnoprávnych zákonných ustanovení a nielen z procesného hľadiska.“

Preskúmaním označeného uznesenia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkou vznesené tvrdenia, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie o potvrdení prvostupňového rozhodnutia presvedčivo a náležite odôvodnil. Možno teda uzavrieť, že krajský súd zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka svojím návrhom domáhala.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (obdobne I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09, III. ÚS 127/2012).

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi označeným postupom a uznesením krajského súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na skutočnosť, že námietku porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu označeným postupom a uznesením krajského súdu sťažovateľka osobitne neodôvodnila v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

K námietke porušenia označených práv sťažovateľky napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu

Z rovnakých dôvodov ako v prípade odvolacieho súdu odmietol ústavný súd sťažnosť aj v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu, ktorým odmietol jej dovolanie ako procesne neprípustné. Napadnuté uznesenie považuje sťažovateľka za arbitrárne a nepreskúmateľné, pričom najvyššiemu súdu vytyka najmä to, že nenapravil pochybenia súdov nižších stupňov, o ktorých existencii je presvedčená.

Ústavný súd s námietkami vznesenými sťažovateľkou nesúhlasí, keďže je zřejmé, že najvyšší súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia postupoval v zmysle § 243b ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý mu umožňuje v prípade, že rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, aká už bola v počte väčšom ako päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia, a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením týchto skorších rozhodnutí, skonštatovať to a ďalšie dôvody už neuvádzať. Bolo tomu tak

aj v danom prípade, kde najvyšší súd poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutia vo veciach vedených pod sp. zn. 6 ECdo 59/2013, 6 ECdo 126/2013, 1 ECdo 119/2013, 2 ECdo 202/2013, 3 Cdo 122/2011, 3 Cdo 146/2011, 4 ECdo 22/2013, 5 ECdo 271/2013 a sp. zn. 7 ECdo 33/2014. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že na použitie citovaného procesného ustanovenia najvyšším súdom postačuje zhoda v podstatných otázkach právneho posúdenia veci, pričom ďalšie odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je nevyhnutné hodnotiť v spojitosti s rozsudkom krajského súdu, ktorý podrobne odpovedal na námietky sťažovateľky týkajúce sa právneho posúdenia jeho veci. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu na spochybňovanie právneho záveru najvyššieho súdu vysloveného v jeho rozhodnutí. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle, jeho odôvodnenie je zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností konkrétneho prípadu, ako aj z relevantných všeobecne záväzných právnych noriem.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi postupom a uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto predloženú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí spočívajúceho v absencii právne relevantného odôvodnenia v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015